

**МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ
ФЕДЕРАЦИИ**
Министерство образования и науки Республики Тыва
Муниципальное бюджетное образовательное учреждение
О-Шынаанская средняя общеобразовательная школа
Муниципального района «Тес-Хемский кожуун Республики Тыва»

РАССМОТРЕНО:
На заседании
педагогического совета
Протокол №-1
от 29.08.2024г.

СОГЛАСОВАНО:
Зам. дир. по УВР
Янчип Янчип А.О.
от 28.08.2024г

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
по родной литературе
для 9 класса
основного общего образования
на 2024-2025 учебный год

Тюлюш Байлак Васильевна,
учитель родного языка и литературы

О-Шынаа – 2024г.

Тыва дыл. 9класс

Тема, эгениң ады	Программаның ужур-утказы		Шагы	Ай,хуну	Өөреникчилерниң күүседир ужурлуг кол-кол ажыл-чорудулгазы
			Мөңгө даштың сарыны		
Эрте-бурунгу тураскаалдар	Тыва литератураның сайзырап келген оруктары		1	02.09	<p>Тыва литератураның тыптып, сайзырап келген оруун, бадыткалдыг шингээдип өөренир.</p> <p>Таблица-биле ажыл: тыва литератураның тыптып, сайзырап келген оруун торадып өөредир. Тыва чогаалдың сорулгаларын, үндезликчи-чогаалчыларның сайзыралга салдарының дугайында өөредиглиг чугаага киржир.</p> <p>Литературлуг терминнерни ажыглааары: литературлуг маадыр, омур-хевир, тема, идея болгаш чечен чогаалда көдүрттүнген чидиг айтырыглар, тыва литератураның сайзырап келген оруктары дээш оон өске билишкиннерниң ужур-утказын билир.</p> <p>Баштайгы тыва чогаалдар, оларның бижиттинген онзагайлары- биле таныжары. Ниити медээден чугула бодалдарны ылгап, демдеглеп билири. Башкы, эш-өөрү-биле аас чугаага киржип,айтырыгларга тода харыылаар.</p> <p>Орхон-енисей бижиктери төөгү, дыл база чогаал сайзыралының чажыттарын шыгжаан делегей чергелиг үнелиг чүүл дээрзин медереп билир. Бурунгу бижимел тураскаалдар, “Култегин” деп чогаалда девискээр, омур-хевирлер дугайында, бижиттинген аянынының дугайын сайгарып өөренир. Тоожуушкун кезектеринтодарадып билир.</p>
	Бурунгу бижимел тураскаалдар «Күлтегин», «Күлтегинге тураскааткан бичебижик» (лит.очулга. Ю. Ш. Кюнзегеш, А. А.Даржай).		1	05.09	<p>Чогаалдың тема болгаш идеязын тодарадыр сайгарылгалыг чугаага бодунуң бодалын илередип билир. Шүлүктү очулдурганының төөгүзүн өөренир. Көжээде бижимелдернисайгарар эге билиглерни шингээдир. Эртенги-бурунгу бижиктерде чечен үе, чечен девискээр онзагайларын тывар.</p>
	«Означенное суурдан тывылган тураскаал»(очулга Ю. Ш. Кюнзегеш)		1	09.09	

					Дылдың чурумалдыг аргаларының чогаалда онзагайын илередир. Маадырның төрөөн черинге ынакшылды, шынчы чорукту көргүскениниң аянын тодарадыр.
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	Ю. Ш. Кюнзегеш. Баллады «Көк-Эл», «Багырның хылыжы».		1 1	12.09 16.09	Балладаның тема, идеязын, болгаш композициязының онзагайын тодарадып, сюжеттин онзагайын, дылдың чурумалдыг аргаларының ажыглалын илередип билир. Чогаалдың жанрының онзагайын тодарадып чугаалаар. Теманы тодарадырының үндезинин илередип билир. Чогаалда көдүрттүнген чидиг айтырыгга, төөгүлүг болуушкуннарга, Көк- Элдиң овурунга, чонунуң дарлакчылар-биле демиселин көргүскенингиң хамаарылгалынын тодарадып чугаалаар. Детальдың символиктиг утказын тодарадыр. Чогаалга план тургузуп, эдерти чугаалаар. Бижимел ажылдарнын янзы-бүрү хевирлерин күүседир. Немелдематериалдар-биле ажыдап билир.
	А. А. Даржай. Шүлүк «Бурунгуңуң изи-биле»		1	19.09	Чогаалдың тема, идеязын, үе болгаш девискээр дугайын тодарадып билир. Чогаалдың адының символиктиг утказы-биле ажылдап билир. Чогаалдың идеялиг утказын шиңгээдипалырынга үлегер домактарның, чечен сөстөрнүң салдарын билип турар. Авторнуң туружун тодарадып, бот хуузунуң бодалдарын аас, бижимел логиктиг шын илередири.
	И. Б. Иргит. Шүлүк «Көжээ дажы»		1	23.09	Шүлүктүң идеялиг ужур-утказын, хамааты сорук киришкенин тодарадыр. Мөзү-шынар айтырыының философчу утказын тайылбырлаар. Чагыг мотивин илереткениниң, чогаалдың дылының онзагайын тодарадып, ужур-утказын сайгарып шыдаар. Авторнуң туружун лириктиг маадырның овурунга даянып, илередир билир.
Танды, Саян ийи сынның аразынга					
Тыва чогаалчыларның	С. К. Тока. Очерк «Каргыга чорааным»		2	26,30.09	Тыва литературада очерк жанрын сайзырадырынга чогаалчыныңүлүг-хуузун тодарадып билир.

<p>проза чогаалы</p>	<p>Н. Ш. Куулар. Тоожу «Аннаашкын соонда болчаг» (шилиттинген эгелер).</p> <p><i>Теория литературы: очерк дугайында билиг</i></p>		<p>3</p> <p>1</p>	<p>03,07,10.10</p> <p>14.10</p>	<p>«Каргыга чорааным» деп очеркти бижээниниң онзагайын иледерип билир. Тоожукчу маадырның овор-хевиринге үнелел бээри, тодаргай үени чогаалда чураанының онзагайын илередип билир. Дылдың чурумалдыг аргаларының онзагайын сайгарып, чогаалдың идеязын илередиринге дээштиг салдарын тодарадыр. Бижимел ажылдарны күүседип билир. Чогаалдың кол болгаш иштики темаларын тодарадып билир. Тыва литературада очерк жанрының сайзыралының төөгүзүнүндугайында чугаага киржир. Очерктин хевирлерин тодрадып шыдаар.</p> <p>Чогаалдың тема, идеязын тодарадыр, үе, девискээр байдалдарын чечен чураанын тодарадып сайгарып билири. Төөгү болгаш күрүне айтырыы деп билиишкиннерни номда бердингенайтырыгларга дүүштүр сайгарар. Төөгүде эрте-бурунгу түрктөр аразында эвилелчи болгаш чөрүлдээлиг хамаарылгаларның үнүп кээр чылдагааннарын сөзүглелге даянып шингээдир. Урандай болгаш Аялзаның овор- хевирлеринге даянып, хүлээлге (күрүне чергелиг) болгаш сагыш- сеткил (амы-хуунун) чөрүлдээзи деп билиишкиннерни сайгарар, ынакшыл темазын ажыткан чугаага киржир. Боттуг чүүлдерниң (детальдар) овор-хевирлер чуруурунга салдарлыын тодарадыр.</p> <p>Медерелдиг, аянын номчуур, дылдың чурумалдыг аргаларын илередир, оларның чогаалга салдарын тодарадыр, сюжеттиг шугумун тодарадып план тургузар. Чогаалдың кижизидикчи ужур-утказынга дүүштүр чугаага киржир.</p>
<p>Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы</p>	<p>С. А. Сарыг-оол. Поэма «Саны-Мөге» (шилиттинген эгелер).</p>		<p>3</p>	<p>24.10.06.11.11</p>	<p>«Саны-Мөге» деп шүлүглелдин тема, идеязын тодарадыр. Чогаалда чураан болуушкуннарның болгаш Тыва төөгүзүнүнарыннарының харылзаалыын тодарадып билир. Авторнуң чогаалды бижээниниң аянын, дылдың чурумалдыг онзагайын илередир. Чогаалда чечен девискээр, чечен үени чогаалданбадытталдыг чижектер-биле илередир.</p>

	<p>М. Ы. Идам-Сюрюн. Баллада «Союспан».</p>		1	13.11	<p>Шүлүглелдин маадырларының омур-хевиринге үнелелээр, «прототип» деп билиишкинге дүүштүр чергелештир сайгарып билир. Эгелерге план тургузары. Тыва литературада шүлүглелдин онзагай туружун амыдыралчы байдалдар-биле бадыткап билир. Бижимел ажилдарның янзы-бүрү хевирлерин күүседир. Аянын номчулганы күүседир.</p> <p>«Союспан» деп балладаның тыва литератураның хөгжүлдезинге туружун болгаш умур-дузанын тодарарып. Чогаалчының ажил-чорудулгазы-биле таныжылга. Балладаның бижиттинген үезин, аас чогаалы-биле холбаалыын тодарадып билир. Портрет, пейзажтың тема болгаш идеи илередиринге салдарлыынтодарадыр.</p> <p>Лири-эпиктиг чогаалдарга хамааржыр чогаал жанрларын катаптаар, балладаның тургузуунун, умур-утказының онзагайынилередир. Литературлуг терминнер болгаш билиишкиннерни билир, ук билигни сайгарылгага чогумчалыг, билдиги ажиллап билир.</p> <p>«Чечек» деп шүлүглелдин бижиттинген төөгүзүн өөренир. кирилде кезээниң умур-утказын тайылбырлап билир. Тема, идеяның болгаш композициязының онзагайын тодарадып билир.</p> <p>«Онегин строфазы» деп билиишкинниң тыва литератураның хөгжүлдезинин оруунга көстүп келгенин өөренир. Шүлүглелдин бижиттингенинде чаңылчаан тыва шүлүк тургузуундан ылгалдыын тодарадып билир. Композиция тургузуунда – портрет болгаш пейзаж салдарын илередири.</p> <p>Дылдын чурумалдыг аргаларының омур-хевирлер чурруунга, идеялиг утка илередиринге салдарлыын тодарадыр.</p> <p>Шүлүглелдин тыва литературада туружун тодарадыр. Критиктиг литература-биле ажиллап билир. Орус болгаш тыва литератураны деңгей сайгарып өөренир.</p> <p>Литература-теоретиктиг кол билиглерни ажиллап, ажиллап билир: лири-эпиктиг чогаалдар, баллада, шүлүглел, шүлүктээн</p>
	<p>С. Б. Пюрбю.</p> <p>Шүлүглел «Чечек».</p> <p>Шүлүк «Кара-Суг», «Хайыракан».</p>		4	18,20,25,27. 11.	
	<p>Эдертиг.</p>		1	02.12	
			2	04,09.12	

	<p>З. А. Намзырай. Шүлүк «Аяк хээлиг Тывачуртум» («Узорчатая моя Тува»).</p> <p><i>Теория литературы:</i> баллада, лиро-эпический жанр</p>		1	11.12	<p>роман, оларның тус-тус онзагайын тодарадып билир. С. Б. Пюрбюнүң хамааты лирикасын өөренип, шингээдир. «Кара-Суг», «Хайыракан» деп чогаалдарда философчу бодалдар, хосталга темазын чырытканының онзагайын тодарадып шингээдир. Бойдус чурумалын бижип тура, кижиниң чер, бойдус-биле чергелешкек хамаарылгалыын илередип өөренир. Лириктиг маадырның иштики сагыш-сеткилин илередир, авторнун туружун тодарадырынга салдарын тывар. Бижик демдектериниң чогаалда ужур-утказын, дылдың чурумалдыгаргаларын сайгарар.</p> <p>Зоя Намзырайның чогаадыкчы допчу-намдары-биле таныжылга. Чогаалдыңхей-аът киришкинниг адының символиктиг, деңнелгелиг утказын тодарадып билир. Төрээн черниң эрткен,амгы болгаш келир үезин илереткениниң онзагайын тодарадыр. Чогаалды сайгарып, дылдың чурумалдыг аргаларының салдарына сайгарар. Риториктиг айтырыгларның, адалгаларның, бижик демдектериниң ужур-утказын, идея илередирирге салдарын тодарадыр.</p>
Тыва драматургия	<p>В. Ш. Көк-оол. Трагедия «Хайыраан бот»</p> <p><i>Теория литературы:</i> трагедия</p> <p>Эдертиг</p>		3	16,18,23.12	<p>Драматург В. Ш. Көк-оол оолдун чогаадыкчы ажыл-херээ-биле таныжылга. Тыва литератураның сайзыралының төөгүзүндө шииниң быжыг туружун база чогаалдың тема болгаш идея, сюжет болгаш композициязын тодарадып өөренир. Шииниң чөрүлдээниң чидиг талаларын болгаш маадырларның овор- хевирин, сюжет шугумунуң тода илереттинип турарын шинчилеп өөренир. Чуртталганың үнези, ынакшыл, мөзү-шынар айтырыгларын херек кырында амыдырал-биле холбаштырып сайгарар чугаага киржир. Чогаалдың трагедия жанрынга хамаарышканын тодарадыр, литературлуг терминнер-биле ажылдаары: трагедия, чидиг чөрүлдээ, эрте-бурунгу Греция дээш оон-даа өске. «Хайыраан бот» деп шиини дугайында сайгарылгалыг чүүлдер- биле ажылдап билер. Бижимел ажылдарның янзы-бүрү хевирлерин күүседир.</p>
			1	25.12	
			2	30.12 13.01	

Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы	В. Шекспир. Шии «Ромео биле Джульетта»(очул. С. Б. Пюрбю) (шилиттинген эгелер)		1	15.01	Бөлүктөп ажылдаары: чогаалдың тема болгаш идеязын илередир. Шекспирниң чогаалдарының тыва дылда очулгазының дугайында өөренир. Очулга ажылынга дүүштүр ханы билдилиг болурун тодарадып өөренир. С. Б. Пюрбюнүн очулгаларының («онегин строфазы») дээштиин тодарадыр.
Дайын дээрге дарызыг чыт					
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	С. Б. Пюрбю. Шүлүк «Тулчуушкунче» Баллада «Кызыл кош»		1	20.01	Шүлүктүн тема болгаш идеязын, сорук кириер көдүрлүүшкүнүн тодарадыр. Лириктиг маадырның овуру болгаш бүгү чоннуң сеткил-хайныышкынныг омур-хевирин чергелештир тодарадып сайгарар. Амыдыралда боттут барымдааларга даянып, чогаалда болуушкуннар болгаш мааадырларның омур-хевирин холбаштырып сайгарар. Шүлүк чогаалының долу сайгарылгазын күүседир. Балладаның бижиттинген төөгүзүн тодарадыр, тема болгаш идея, тоожукчу маадырның мурнундан хамааты туружу бедик кылдыр чураан – тыва чоннуң Кызыл Армияга бүгү талалыг дузазын көргүскен чоннуң ниитижиткен омур-хевирин тодарадып өөренир. Чогаал маадырларының омур-хевирин болгаш чечен үени тайылбырлаар. Чогаалдың композициязын тодарадыр. Шээжи- биле аянынг номчулганы күүседир.
Тыва чогаалчыларның проза чогаалы	С. А. Сарыг-оол. Тоожу «Белек».		3	22,27,29.01	Тыва литератураның төөгүзүндө тоожунуң туружун тодарадыр. Чогаалдын бижиттинген төөгүзүн, чоннуң ниити бедик көдүрлүүшкүннүг омур-хевирин чогаалга даянып, тайылбырлаар. Чоннуң патриотчу аажы-чаңын чураанының онзагайын илередир, сөзүглелдерге бадыткап тайылбырлаар. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанының онзагайын тайылбырлап билир. Чогаалдың социал-төөгүлүг болгаш мөзү-шынар илереткен дээштиг талаларын сайгарып билир. Тыва литературада очерк жанрының сайзыраарына О. К.Саган- оолдун кириген үлүг-хуузун тодарадып өөренир.
	О. К.Саган-оол. Очерк «Арат чоннуң мурнундан» (шилиттинген эгелер)		1	03.02	

	Эдертиг		1	05.02	<p>Чогаалдың очерк жанрының сайзыраарына идиглиг бооп турарын тодарадыр. Идейлиг угланышкынын болгаш темазын илередир. Тоожукчу маадырның оурун тода ажыдып билир.</p> <p>Чогаалда социал-төөгү болгаш мөзү-шынар айтырыгларын көдүргенин сайгарар чугаага киржир, бодунуу-биле билип турарын тайылбырлаар.</p>
Тос-ла чүзүн малымайны					
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	<p>В. Л. Эренчин. Шүлүк «Дөнен-Шилгим»</p> <p>В. Л. Эренчин. «Кадарчы уруг»</p> <p>В. С. Серен-оол. Шүлүк «Өгже чалалга»</p>		2	10.02 12.02	<p>Көшкүн чоннарның езу-чаңчылдарын чогаалда илереткенин тодарадыр. Чоннуң аътка – шынчы өңнүүнге хамаарылганы илереткенин сөзүглелге болгаш өске үндезиннерге даянып, сайгарар.</p> <p>Чогаалдың идеялиг угланышкынын болгаш темазын илередир. Шүлүкчүнүн чогаадыкчы ажыл-херээ-биле таныжылга.</p> <p>Чогаалдың дылының чурумалдыг онзагайларын тодарадыр. Ынакшыл темазына бижиттинген баштайгы чогаалдарның бирээзи-биле таныжылга. Чогаалдың идея болгаш темазын илередир. Чогаалдың идеялиг утказын илередиринге деталь, диалогтарның салдырын сайгарып билир.</p> <p>Шүлүктүн тема болгаш идеязын тодарадыр.</p> <p>Тыва чоннуң эрте-бурунгудан бээр оран-савазына – өгте хүндүткел ёзузун илереткенин чогаалдың лириктиг маадырының оурунга даянып сайгарып өөренир. “Өг”, “октаргай” деп билишкinnerниң философчу утказынын шүлүкте илереп келгенин бадыткалдыг сайгарып билир. Шүлүк чогаалының долусайгарылгазын күүседир.</p>
Тыва чогаалчыларның проза чогаалы	Е. Т. Танова. Тоожу «Кара-Бай»		4	17.02 19.02 24.02 26.02	<p>Е. Т. Танованың чогаадыкчы ажыл-херээ-биле таныжылга. Тоожунуң идеялиг угланышкынын болгаш темазын илередир. Чогаалда чечен үе, чечен болуушкунну илередип, үениң идеологтуг угланышкынын сөзүглел болгаш амыдырал-биле холбап, тайылбырлап өөренир. Кол маадырның оуру болгаш ооң портотивинин дугайында сайгарып билир. Чогаалда социал-төөгү, өг-бүле, хуу амыдырал болгаш ниитилел амыдыралын</p>

	Эдертиг.		2	03.03 05.03	көдүргөн айтырыгларны бодунуу-биле билип турарыңга болгаш чогаал сөзүглелдеринге даянып, тайылбырлаар. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанының онзагай дээштиин тайылбырлап билир.
Аспас дизе, хая көрүн					
Тыва чогаалчыларның проза чогаалы	А. А. Даржай. Тоожу «Оңгар» (шилиттинген эгелер)		4	10.03 12.03 17.03 19.03	Чогаалдың символиктиг адының утказын тодарадып билир. Тоожуда ниити чуруттунган овор-хевирлер-биле ажылдаар. Чогаалда социал-төөгү, мөзү-шынар айтырыгларының көдүрттүнгенин сөзүглелге даянып, тайылбырлаар чугаа киржир. Маадырларның аажы-чаңыңга үнелел кылып билир. Чогаалда “оңгар” чурумалы маадырның иштики сагыш-сеткил илередириниң чепсээ дээрзин тайылбырлаар. Литературлуг терминнер ажыглап база чогаал сөзүглелинге даянып, «кижи»,
	Эдертиг		2	31.03 02.04	«өг-бүлө» болгаш «ниитилел» деп билишкиннерни сайгарарып, тайылбырлап билир. Чечен чугааның тема болгаш идеязын тодарадыр. «Адалар болгаш ажы-төл» темазын чогаалга даянып база херек кырында амыдырал-биле холбап, сайгарылгалыг чугаага киржир.
	Чечен чугаа «Он рубль».		2	07.04 09.04	Кырган-ава Серинниң ооң оглу Мөңгүн-оолдуң аразында хамаарылганы чидиг айтырыгны көдүргенин ханы сайгарып билир. Аваның сагыш-сеткилдиң иштики байдалын (психологиязын) монолог дузазы-биле илерткенин сайгарып билир. Детальдарның (боттуг чүүлдерниң), албан бижиктериниң идеялиг утка-хөөнүн илередиринге салдарлыын тодарадып билир. Дылдың чурумалдыг аргаларын, чагааларны ажыглаанының онзагай дээштиин тайылбырлап билир.
	Ф. Ш. Сегленмей. Тоожу «Тын дээш демисел» (шилиттинген эгелер)		4	14.04 16.04 21.04 23.04	Чогаалчының чогаадыкчы ажыл-чорудулгазын өөренир. Чогаалдың идеялиг утка-хөөнүн болгаш тематиказын илередип билир.

					Социал-төөгү болгаш чүдүлгө айтырыгларын сөзүглелге болгаш херек кырында амыдыралда байдалдарга даянып, тодаргай үелерде идеологтуг угланышкыннар-биле холбаштыр сайгарыпбилер. Маадырларга ниити болгаш тус-тус үнелелди берип билер. Бедик билиг чедип алыр күзелдиг, берге орук эрткен тыва ламаларның болгаш хуурактарның овор-хевири сайгарып билер. Чогаалдың тургузуунуң, дылының онзагайын тодаргайылгап өөренир. Ном саңыга болгаш Интернет-курлавырлар- биле ажылдап билер.
Тыва чогаалчыларның шүлүк чогаалы	М. К. Өлчей-оол. Шүлүк «Үш чүве кара», «Үш чүве дошкун», «Үш чүве дудуу».		1	28.04	Шүлүктүң тема болгаш идеязын тодарадыр. Чогаалдың аас чогаалы-биле холбаазын илередип билер. Тыва шүлүк чогаалында үштээн тывызык-шүлүктөр деп хевири-биле таныжар, сөзүглел-биле ажылдап билер. Шүлүктү сайгарып билер. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанының онзагай дээштиин тайылбырлап билер.
	Э. Б. Мижит. Шүлүглел «Сүбедей» (шилиттинген эгелер).		1	30.04	Шүлүглелинде тема, идеяны тодаргайлап, чечен үениң онзагайының дугайында өөредилге сайгарылгалыг чугаага киржир, тайылбырлап билер. Чогаалдың композиция тургузуунда онзагай талаларны: Сүбедейниң кыйгызын, Черниң харызын, Сүбедей болгаш Чиңгис-Хаанның диалогун, харыы-кыйгыны база Сүбедейниң ырызын, авторнуң чогаалды бижиирде философчу аянын, угаап- бодаашкынын тодарадып билер. Шүлүглелди сайгарып билер.
	А. А. Даржай. Шүлүк «Тыва дылым»		1	05.05	Чогаалда тема, идеяны тодаргайлап билер. «Шүлүк- тураскаадыг» деп билишкинни тайылбырлап өөренир. Чогаалдың идеялиг угланышкынын тодарадыр, лириктиг маадырның, оң хамааты туружун чогаал сөзүглелинге даянып сайгарар, илередип билер. «Ыдык», «ат-алдар» болгаш «чоннуң салым-чолу» деп билишкиннерниң утка-хөөнү-биле ажылдап билер. Дылдың чурумалдыг аргаларын ажыглаанының онзагай дээштиин
Эдертиг			2	07.05 12.05	

					илеридип, ооң ужур-утказын тайылбырлап билир. Чогаалды сеткил-хайныышкынныг номчуур, шээжи-биле аянынчугаалап билир.
Россия чоннарының литературазы. Делегей литературазы	В. Г. Распутин. Тоожу «Дириг чорааш черле утпа» (очул. А. К. Калзан) (шилиттинген эгелер)		3	14.05 19.05 21.05	Чогаалдың тема, идеязын тодарадыр. Солдат шериг хүлээлге – дайынче шынчы сөс дугайында чугаага бодалын илередип, киржир. Маадырның овор-хевиринге үнелел бээр. Ниити ажылдаары: «Дириг чорааш черле утпа» деп төлевилелдикүүседир.
68шак					

Протинуровано, протинуровано и скрещено.
19 стр.
И. о. директора школы:
/Сангат О.М./

